

Oča naš ka jê napisal pra Durih Ploc lëta 1818

Oče naš, ki ga je napisal duhovnik dorico Buttolo Ploc leta 1818

Oggi
na jeh
chi
hi si
tuu
nebe
bodi
svetu
+
ime
tuò,
pridi / h'nan.
fa
crajusca +
tua
bodi
pòilana
za
tua
volontat
facoj
tuu
nebe
itacu
tana
semj

Dei
crass
ga
nasch
croch
ussachidigne
st'pusti
nan
te
nasche
dolche.
facoj
mi
je
odpufogiamo
naschin
dalschgnichen
ne
sapejnass
fou
tentafium
ma
vibrani nass,
x'ad kudecha

Naše publikacije (katalogi, študije, pravljice)

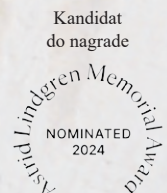

Za informacije
Muzej rezijanskih ljudi
Museo della gente della Val Resia
 Plocava hiša
 Via Udine, 11 Stolvizza
 33010 Resia/Rezija (Udine)
 Tel. +39 0433 53428
 e-mail: muzej@rezija.com
 sito: www.rezija.com

Urnik
 Od ponedeljka do petka:
 10.00-13.00 e 14.00-16.00
 Ob sobatah, nedeljah in praznikih:
 14.00-16.00

Zaprto: 1. januar, Veliko noč, 1. november, Božič

Muzej
rezijanskih ljudi
Museo della gente
della Val Resia

Kulturno društvo

Kulturno društvo »Muzej rezijanskih ljudi« smo ustanovili leta 1995. Tri leta kasneje smo začeli izvajati dejavnosti z odprtjem prve muzejske zbirke v Reziji v kraju *Ta-za Wurbjaci* v Bili, v montažnem objektu, ki je bil zgrajen po potresu iz leta 1976. Prav po tem tragičnem potresu smo začutili potrebo, da zberemo in ohranimo to, kar je ostalo.

Muzej smo odprli s strokovno pomočjo slovenskih študentov iz Trsta in Gorice ter raziskovalcev in strokovnjakov *Mladinskega raziskovalnega tabora*.

Od takrat smo nadaljevali z zbiranjem etnografskega gradiva, pripravili smo inventar, poskrbeli za restavriranje in priredili razstave, natisnili smo publikacije in drugo informativno-etnografsko gradivo, priredili smo razstave, delavnice in kulturne dogodke.

Že od vsega začetka je bil cilj našega muzeja obnoviti značilno rezijansko hišo, po možnosti na Solbici, kjer so še danes ohranjeni primeri domače arhitekture. Ta pomemben cilj smo februarja 2013 dosegli z odkupom Plocove hiše na Solbici. Obnovitvena dela so se začela leta 2015 in končala dve leti kasneje in od takrat urejamo svoje dejavnosti v tej hiši.

Poleg materialne dediščine se društvo po nareku ICOM-a (International Council of Museums) zavzema tudi za valorizacijo nesnovne dediščine s promocijo ustnega izročila. Promovira tudi rezijanščino, domače slovensko narečje, v ustni in pisni obliki.

Sodeluje z domačimi upravami ter z muzejskimi in kulturnimi institucijami iz Italije, Slovenije in Avstrije.

Vizija muzeja je »S preteklostjo v prihodnost doline«.

Muzej rezijanskih ljudi / Plocawa hiša Glavna stavba

Številne hiše na Solbici so bile zgrajene v drugi polovici 18. stoletja po dveh naravnih nesrečah, ki sta prizadeli vas. Prvi je bil zemeljski plaz julija 1746, ki ga je povzročila voda Potoka v poplavi, ki je uničila več hiš in tudi starodavno cerkev; drugi je bil požar zaradi strele, ki je leta 1755 uničil vse hiše v vasi. Plocawa hišo je leta 1756 zgradil ali razširil trgovec/kramar Antonio Buttolo Ploc (1702-?), oče duhovnika Odorica Buttola Ploca (1768-1845), ki je od 1815 do 1845 služboval v Reziji. Bil je eden izmed prvih rezijanskih učenjakov.

Z dvorišča lahko občudujete vse elemente, ki sestavljajo rezijansko hišo, kot so tlakovan pločnik/padrada, parapeti in leseno stopnišče, ki vodi v drugo nadstropje, vratni in okenski podboji iz lokalnega kamna, obnovljena in restavrirana lesena vrata, nekaj stenskih poslikav.

Med prenovo stavbe je na dan prišla slika s sedečim prašičkom, ki bi lahko bila referenca na še danes živo tradicijo v različnih državah srednje Evrope, da se na silvestrovo daruje prašička iz marcipana kot ugoden simbol. Na vhodni steni je na nedavni poslikavi upodobljena pravljica Tina Wajtawa/Valentina Pielich (1900-1984).

V glavnem delu hiše, ki ga sestavlja šest prostorov ter nekaj sprejemnih in servisnih prostorov, so postavljene občasne razstave, ki prikazujejo številne predmete, ki jih je muzej zbral skozi leta.

Izba / Jispa

Glavni element kuhinje, katere stene so bile prekrte z novim ometom in prepleskane, je zagotovo štedilnik iz opeke ali *špohert*. Okoli štedilnika je postavljeno tradicionalno pohištvo rezijanske

hiše iz konca 19. in začetkom 20. stoletja. Ob štedilniku se nahaja klop/*klup* na kateri je postavljen lesen vzglavnik/*zglawje*. Pod majhnim oknom in vzdolž zidu se nahaja lepa lesena polica/*pulica* na kateri najdemo stare krožnike/*plate*, skodelice/*šale*, in pribor. Na polici je pritrjenih šest enakih kovinskih kavljcev, s katerih visijo bakreni kotlički za kavo in manjši bakren kotel za pripravo sira. Pod polico se nahaja mizica/*miza* s posebnimi nogami. Pod večjim oknom pa skrinja/*bankič*, v kateri so shranjevali žitarice in moko. Ob skrinji se nahaja modra vitrina/*vitrina*, ki je sestavljena iz dveh delov, na zgornjem delu so postavljene skodelice za kavo/*šalice* in kozarci/*muğulavi*. Na vitrini, leži stari leseni radio.

Na polici je pritrjenih šest enakih kovinskih kavljcev, s katerih visijo bakreni kotlički za kavo in manjši bakren kotel za pripravo sira. Pod polico se nahaja mizica/*miza* s posebnimi nogami. Pod večjim oknom pa skrinja/*bankič*, v kateri so shranjevali žitarice in moko. Ob skrinji se nahaja modra vitrina/*vitrina*, ki je sestavljena iz dveh delov, na zgornjem delu so postavljene skodelice za kavo/*šalice* in kozarci/*muğulavi*. Na vitrini, leži stari leseni radio.

Spalnica / Čaniba

Tu je predstavljena tradicionalna spalnica s pohištvom in predmeti, ki večinoma izhajajo iz konca 19. in začetka 20. stoletja.

Soba, vključno s stropom, je prekrita z ometom, prepleskana in okrašena z izvornimi geometrijskimi in cvetnimi podobami. Pred obnovo je motiv, ki je prekrival stene, prekrival tudi strop. Ta element, ki se ga žal ne da obnoviti, smo zamenjali s sliko Marije z Jezuščkom/*Marija z Bögičon*.

Na desni ob vhodu opazimo kovinski podstavek za kahlo/*bokal*, skledo/*skledo* in vrč. V poslikani poročni skrinji so shranjena ladena oblačila. Ob postelji se nahaja skromno poslikana zibelka. Zakonska postelja je poslikana z večbarvnimi in cvetnimi motivi. Žimnica, ki je sestavljena iz ostankov koruze, je pokrita z lidenimi rjuhama in volneno odejo. Na zgornjem delu vzglavnika sta naslikani črki A in L (Anna Lettig *Ojawcawa*). Na notranji leseni okenski polici je postavljen šivalni stroj z ročico. Nasproti postelje se nahaja polica za oblačila. Na stenah vidimo spominsko sliko iz Svete Gore pri Gorici, ki prikazuje Jezusovo križanje. Nad umivalnikom lahko preko ogledala prisluhnemo molitvam in pesmim v rezijanščini.

Sekcija, ki je posvečena ljudskemu izročilu Rezije

V Reziji se je do današnjih dni ohranilo zanimivo ustno izročilo, ki ga sestavljajo pravljice, pripovedke, legende, ljudske pesmi in druga pričevanja.

Pravljice pripovedujejo o kraljih, princih in princezah. Nekatere so posvečene *Dujaku*, divjemu možu, in *Dujačesi*, njegovi ženi ter *Dujačesici*, njuni hčerki. Divje bitje, ki se pogosto pojavlja v rezijanskih pravljicah, je tudi *Gardinica*, njeno ime izhaja iz pridevnika *gärd*, »grd«.

Druga pravljica bitja sta *Dardej* in *Lol kulturec*. Na Solbici poznajo pravljico o *Kodkodeki*, ki je zažgala hišo in s tem celo vas. Prav tako na Solbici je poznana tudi pravljica o knezu na Gradu. Najbolj znana protagonista živaljskih pravljic sta *lisica/lisica* in *volk/uk*. V nekaterih pravljicah nastopajo tudi druge živali: *zajec/zec*, *petelin/pitilen*, *pes/päs*, *mačka/tuca*, *medved/midved* in številne druge. Med ljudskimi pesmimi moramo omeniti pesmi *Sveti sinti Lawdič* in *Linčica Turkinčica*.

Zanimive so tudi pesmi posvečene Lepi Vidi, ki je v Reziji poznana tudi z imenom *Lipa Lina* oz. *Lipa Wida*. Podobno kot kralj Matjaž, ima tudi Lepa Vida ključno vlogo v slovenskem literarnem izročilu. V dolini so še danes zelo znane verske pesmi, kot sta *Tičica Arličica* in *Sveti sint' Antunišeč*.

Druge zgodbe pripovedujejo o neznanem, onostranstvu ter o življenju svetnikov, Jezusa in sv. Petra.

To dediščino je že od štiridesetih let prejšnjega stoletja proučeval akademski folklorist Milko Matičetov (1919-2014). Od leta 1962 je načrtno nadaljeval raziskovalno delo v dolini in predstavljal svoje študije v različnih evropskih krajih. Leta 1973 je spodbudil objavo knjige rezijanskih pravljic *Zverinice iz Rezije*. Med številnimi pripovedovalci, ki so z njim sodelovali, je vsekakor vredna pozornosti *Tina Wajtawa/Valentina Pielich* (1900-1984), ki mu je povedala več sto zgodb.

Basni in pravljice iz rezijanske doline je že leta 1876 v Sankt Peterburgu objavil poljski jezikoslovec Jan I. Baudouin de Courtenay (1845-1929).

Muzej sodeluje z Inštitutom za slovensko narodopisje Znanstveno raziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, z Univerzo v Vidmu in z drugimi ustanovami za promocijo te dediščine. Od leta 2020 je nominiran za prestižno švedsko nagrado ALMA (Astrid Lindgren Memorial Award).

